

A takarékoság nemcsak gazdasági kategória

*Irta: V. Dutov hadbiztos vezérezredez,
a Szocialista Munka Hőse*

(Megjelent: A „Til i Sztabzsenyije” c. folyóirat 1983. 9. számában)

Pártunk és kormányunk a szovjet állam létrejöttének első napjától fogva nagy figyelmet fordított a dolgozóknak az össznépi érték kivételes kezelése szellemében való nevelésére. V. I. Lenin számtalanszor kihangsúlyozta, hogy a társadalmi javak növeléséről és azok gazdaságos felhasználásáról való gondoskodás – országunk valamennyi állampolgárának feladata, hogy az egész lakosság takarékoságra való nevelése egyike a legfontosabb állami és pártfeladatoknak.

A szocialista tulajdon megővésének és a takarékoságnak a jelentősége a szocialista társadalom fejlődése mérvénck megfelelően egyre jobban nőtt. Az SZKP KB 1982. októberi és 1983. júniusi plenumán Ju. V. Andropov elvtárs mélyrehatóan elemezte a szovjet gazdaság jelenlegi állapotát, megszabta a termelés hatékonyságának növelésével, a szigorú takarékoskodás megvalósításával, szocialista hazánk hatalmának további erősítésével kapcsolatos aktuális feladatokat. Kihangsúlyozta, hogy azoknak eredményes gyakorlati megvalósítása csak valamennyi munkás, valamennyi dolgozó aktív részvétele mellett lehetséges.

Következésképpen, minden szovjet emberrel meg kell értetni a párt gazdaságpolitikájának követelményeit, meggyőzően kell bizonyítani, hogy pontosan ez a politika felel meg az ő érdekeinek, ezért mindenkinek kötelessége, hogy kezdeményezésével, becsületes munkájával, alkotó kutatásával hozzájáruljon annak teljes sikeréhez.

Az SZK PKB 1983. évi júniusi plénuma megállapította „*a párt arra törekszik, hogy nálunk az embert nem úgy kell nevelni, mint az ismeretek meghatározott összességének hordozóját, hanem mindenek előtt mint a szocialista társadalom állampolgárát, a kommunizmus aktív építőjét, a rá jellemző eszmei szilárdsággal, erkölccsel, kulturált munkával és magatartással.*”

A Kommunista Pártnak a szovjet emberek eszmei-politikai munkára való és erkölcsi nevelésével kapcsolatos útmutatásai teljes mértékben vonatkoznak a hadsereg és a flotta harcosaira is, akik egy egységes egészet képeznek népünkkel, egyformán gondolkodnak.

Pártunk és kormányunk hatalmas anyagi és pénzeszközöket biztosít számukra”, mondotta D. F. Usztyinov az SZKP. KB. Politikai Bizottságának tagja, a Szovjetunió honvédelmi minisztere és marsallja. A mi kötelességünk azok hozzáértő, ésszerű felhasználása, hogy egyetlen egy rubel se vesszen kárba, ha-

nem járuljon hozzá a fegyveres erők erősödéséhez, a szovjet harcosok anyagi és életkörülményeinek javításához.

Ezért feladata minden katonának a harci technika, ruházat, lábbeli, élelmiszerek, laktanyák, kiképző központok, telephelyek és raktárak berendezésének gondos kezelése, az üzemanyaggal, tüzelővel és villamosenergiával való takarékoskodás, a gondatlanság, az anyagi és pénzeszközök pazarlása és sikkasztása elleni harc.

A takarékoskodásért és a gondos kezelésért folytatott harc nem rövid ideig tartó kampány. Ez szükségessé teszi az emberekkel való lelkiismeretes és elmélyült foglalkozást, az alakulat, a hajó, az alegység és a szolgálati ág tevékenysége konkrét viszonyainak és az általuk megoldandó feladatok figyelembevételével. Nagyon sokat resznek ebben a vonatkozásban a haderőnemek, körzetek, hadsergecsoportok, flották katonai tanácsai, a parancsnokok, a politikai szervek, a párt és komszomol szervezetek, a népi ellenőrzési bizottságok és csoportok. Nagyon sokat tesznek annak érdekében, hogy kialakítsák a harcosokban a kommunista világnézetet, fokozzák eszmei edzettségüket, politikai öntudatukat, beléjük oltják az olyan tulajdonságokat, mint a becsületesség, igazságosság, hajthatatlanság a hiányosságokkal szemben, a szovjet törvények, a katonai eskü és a szabályzatok betartása. Ennek a munkának az eredményei megmutatkoznak a csapatoknál. „Fokozzuk az éberséget, megbízhatóan biztosítjuk hazánk biztonságát”, „Tökéletesebben sajátítsák el az új technikát” jelszók alatt kibontakozott szocialista munkaversenyekben, a „minden helyőrségben – mintaszerű életkörülményeket” hazafias mozgalomban, a „takarékos alegység” cím elnyeréséért folytatott harcban.

Annál az alakulatnál pl. ahol V. Murin tiszt szolgál, az egyik alegység komszomolistáinak kezdeményezésére szocialista munkaverseny kezdődött „a harci technikának második életere” jelszó alatt a harcokocsik javítás közötti üzemelési idejének meghosszabbításáért. Egyedül csak V. Szabbotyin, M. Kafte és V. Davidovszkij tizedes, harcokocsivezető 1,5 ezer kilométerrel hosszabbította meg a rájuk bízott harcokocsik futási időtartamát. Annál az alakulatnál, ahol a pénzügyi szolgálat élén A. Szerkov tiszt áll, a gépkocsik üzemelési ideje meghosszabbításának révén egy év alatt több száz gumibroncsot takarítottak meg. Itt ugyancsak megtakarítottak több tucat tonna benzint és kenőanyagot.

A csapatoknál széleskörűen elterjedtek a nevelő és szervezői munkának olyan formái, mint a „gazdasági pártaktívá értekezletek”, a „gazdasági és elméleti konferenciák”, a „kérdés-felelet tematikai” esetek. A Kárpátmelléki Katonai Körzetnél pl. megtartották a hadtápegységek és pénzügyi szolgálat beosztottainak az „anyagi és pénzügyi források felhasználása hatékonysága és a szocialista tulajdon megóvása fokozásainak” kérdéseivel foglalkozó elméleti konferenciát. A konferencia résztvevői kicserélték a gazdasági munkával kapcsolatos tapasztalataikat, feltárták a felhasználatlan tartalékokat, tényeket ismertettek a rossz gazdálkodással kapcsolatban, javaslatokat tettek a gazdasági tevékenység megjavítására.

A tett intézkedéseknek és a harcosok között folyó szocialista munkaverseny hatékonyságának következtében ezen körzet egységcinél és intézereinél az összes tüzelőfajta megtakarítás elérte kb. az öt, a villamosáram megtakarítás pedig meghaladta a három százalékot. A gazdasági célok elérésén kívül ezek a rendszabályok a személyi állomány erkölcsi nevelésének, a harcészültség továbbnövelésére gyakorolt hatásnak is fontos eszközeivé váltak.

Az északi hadseregcsoport, a kijevi és több más katonai körzet több éves tapasztalata azt bizonyítja, hogy a takarékoskodásért és a kíméletes kezelésért folyó harcnak fontos tényezőjét képezi, az összes technikai és gazdasági szolgálati ágra, köztük a kerekes és lánctalpas technika vezetői általi benzin-, olaj-, zsírmegtakarításra, a gumiabroncsok normán felüli futási időtartam és a technika javítás közötti működési idő meghosszabbítására vonatkozó tervszerű *gazdasági mutatóknak a meghatározása*. Fontos, hogy ezeket a mutatókat idejében eljuttassuk a katonákhoz és havonta figyelembe vegyük a versenyek állásának értékelésekor.

Napjainkban jelentősen megnőtt azoknak az alakulatoknak, hajóknak és intézeteknek a száma, ahol nem sértik meg a pénzügyi és költségvetési fegyelmet, nincs anyagi- és pénzeszköz veszteség, ahol hozzáértő kezdeményezés észlelhető a csapatok elhelyezésének és a személyi állomány életkörülményeinek javításával kapcsolatosan. Sikerek elérését könnyvelhet el ilyen vonatkozásban a belorusz, a leningrádi, a moszkvai és egy sor más katonai körzet.

Már több éven át a szocialista munkaverseny győzteseként tartják nyilván a harc-, és politikai kiképzés és a gazdasági munka magas mutatóinak eléréséért folyó harcban azt az alakulatot, ahol a pénzügyi szolgálat élén V. Tyepljakov tiszt áll. Ennél az alakulatnál jelentős tüzelő- és energiamegtakarítást értek el, a pénz és csapatgazdálkodás helyzete jó. A kíséítő gazdaságban megtermelt hűsből az alakulat teljes mértékben biztosítja minden napi szükségletét és nem veszi igénybe a központ által biztosított keretet.

A körzeteknél és a flottáknál a gazdasági munka magas mutatóiért folyó szocialista munkaverseny megszervezésében közvetlenül részt vesz a pénzügyi szolgálat személyi állománya. Az utóbbi évek során a pénzügyi szolgálat szakemberei tevékenységének jellegzetes vonásává vált a hadsereg és a flotta harcászati között folyó gazdasági és jogügyi propaganda formáinak és módjainak a korszerűsítése, a parancsnok gyakorlati segítése a csapatgazdálkodás és a belső ellenőrzés megszervezésében.

Oriási nevelő jelentősége van a csapatok pénzügyi és gazdasági tevékenysége revíziójának és ellenőrzésének. A revízió és az ellenőrzés hozzájárul ahhoz, hogy az egységénél, magasabbegységénél a katonáknak minden kategóriája tudatára ébred annak, hogy a harcászati színvonala nagymértékben függ a rendelkezésre bocsátott anyagi és pénzeszközök gazdaságos és helyes felhasználásától. Ellenőrzést és revíziót csak jól kvalifikált, politikailag érett, erkölcsileg szilárd szakemberek végezhetnek. Ezért igen helyesen járnak el azok a parancsnokok és politikai szervek, akik különös gondot fordítanak azok kiválasztására, kiképzésére és nevelésére nem feledkezve meg arról, hogy az ellátó szolgálati ágak valamennyi ellenőrének-revizorának nemcsak szolgálati, hanem erkölcsi jogának is kell lennie mások ellenőrzésére.

És még egy megfontolás. A revízió által feltárt tényekkel kapcsolatos párt-politikai és ideológiai nevelőmunka még kézzelfoghatóbb eredményeket hoz és csak akkor lesz marandó, ha rendszabályokat foganatosítanak a rendbontókkal és azokkal szemben, akik visszaéltek a szabályzat adta jogaikkal. A politikai nevelőmunka folyamán az egész személyi állomány megérti, hogy a nép valamennyi kopejkájának, minden gramm kenyérnek, a népi vagyonnak jó gazdához illő kezelése – az a mi befektetést nem igénylő, de nagy hasznot nyújtó tartalékunk és nekünk kötelességünk azoknak a lehető legteljesebb felhasználása.

A katonák erkölcsi neveléséhez jelentős mértékben hozzájárul a revízió és az ellenőrzés nyilvános volta. Ezért tartanak a moszkvai, leningrádi, a kijevi, a beloruszi katonai körzet, a moszkvai légvédelmi körzet pénzügyi szolgálat főnökei a politikai szervekkel közösen a helyőrségekben értekezletet az egységparancsnokok, alapszervezeti titkárok, szolgálatiág főnökök, népi ellenőrzési bizottságok és csoportok képviselői, anyagfelelős személyek, belső ellenőrző bizottságok képviselői számára. Amelyeken megvitatják az egységek pénzügyi-gazdasági tevékenysége revíziójának és ellenőrzésének eredményeit, megvitatják a csapatok személyi állományával folytatandó nevelőmunka továbbfejlesztésével kapcsolatos feladatokat. Mindezek hozzájárulnak a rossz (hanyag) gazdálkodás és pazarlás megszüntetéséhez. Azonkívül a foganatosított intézkedések hatásos eszközül szolgálnak azokkal szemben, akik semmibe sem veszik a kommunista erkölcs normáit, visszaélnék szolgálati hatásköreikkel, hanyagul hajtják végre szolgálati és katonai kötelmeiket.

A gazdálkodás, a takarékoskodás magas színvonalát a gazdasági munka tervezésének minősége határozza meg. Ezért van arra szükség, hogy a tervekben az egyes szolgálati ágakra vonatkozó gazdasági mutatókon kívül jelentős gondot fordítsanak a pártpolitikai intézkedésekre, amelyek arra irányulnak, hogy a személyi állomány kíméletesen bánjon a szocialista tulajdonnal, hogy a tervek ne váljanak az „*irodai alkotás*” termékeivé, ellenkezőleg, azokat előzőleg vitassa meg a katonai társadalom.

Nem kevésbé fontos a gazdasági bizottságok szerepe. A gazdasági bizottságok határozzák meg a gazdasági munka irányát, időben ellenőrzik a betervezett intézkedéseknek végrehajtását, végezzenek gazdaságon belüli ellenőrzéseket, mozgósítsák a katonákat a megszabott feladatok végrehajtására azzal, hogy a takarékoság, a gazdaságosság, a rossz gazdálkodás elleni harc valamennyi katonára, tiszthelyettesre, zászlósra és tisztügyvévé váljon.

A fegyver, a haditechnika, az anyag, a pénz, a népvagyon gazdaságos kezelését bele kell oltani az egész személyi állományba, mindennek előtt a tisztekbe, zászlósokba, tengerész zászlósokba, azok gazdasági ismeretei tökéletesítése útján is. Ahogy azt az SZKP KB 1983. évi júniusi plénumán is kihangsúlyozták, arra van szükség, hogy minden kollektívában „*mindenek előtt alakítsák ki a gazdasági gondolkodásnak a kezdeményezésére és a szocialista leleményességre, a felelősség fokozására, a legkisebb költségfordítás mellett a legjobb népgazdasági eredményekhez vezető út alkotó keresésére irányuló új típusát*”. Ezért nagyon fontos annak az elérése, hogy minden tiszt, zászlós gazdaságilag helyesen gondolkodjon. Tudjon számolni és gazdaságosan használja fel az állam által biztosított pénzt a különböző foglalkozások és gyakorlatok lefolytatásakor, vasúti és légiszállítások végrehajtásakor, műszaki és építési munkák végzésekor, egyéb rendszabályok foganatosításakor.

A hadseregben és a flottánál *kialakult* a katonák gazdasági kiképzésének meghatározott rendszere, a tervezés és végrehajtás komplex megközelítésének pozitív tapasztalatai. Ez a munka különösen az SZKP KB-nak „Az ideológiai, politikai és nevelőmunka továbbfejlesztéséről” és „A dolgozók gazdasági képzettségének javításáról” szóló határozatának megjelenését követően aktivizálódott és gazdagodott.

A katonák gazdasági ismereteinek tökéletesítése azonban számtalan helyen nem kielégítően folyik. Egyes rendezvények lefolytatása alacsony színvonalon, az ügyek tényleges rendezésének figyelmen kívül hagyásával történik. Még gyak-

ran előfordulnak olyan esetek, amikor a törvény, a szabályzatok és a parancsok szigorú betartására felszólító szolgálati személyek felhívásaikat nem támasszák alá példákkal, gyakran maguk is durván megsértik és kiforgatják azokat. Pedig a különböző szintű gazdasági vezetőknek állandóan és teljes egészében számolniuk kell a hozott elhatározások erkölcsi és nevelő következményeivel, minden vonatkozásban törekedniük kell a szavak és a tettek egységére.

Jelentős korszerűsítést igényel többek között a zászlós iskolák növendékeinek közgazdasági oktatása. Ezeknél a tanintézeteknél a kiképzési profiltól függően fel kell venni a tervbe az alakulat csapatgazdálkodása közgazdasági kérdéseinek tanulmányozását, amihez speciális segédleteket, köztük szemléltető agi-tációs anyagokat kell készíteni. A nevelőmunka rendszerében különös helyet foglal el a fiatal tisztekkel, zászlósokkal való foglalkozás, akik a katonai tanintézet elvégzése után anyagfelelősi beosztásokba kerülnek. Magától értetődik, hogy közülük sokan nem rendelkeznek élet- és gyakorlati tapasztalattal, segítségre szorulnak, különösen szakemberré válásuknak időszakában.

Ezzel a céllal az ellátó pénzügyi szervek már több éven át negyedévenként alaposan ellenőrzik azon egységeknek pénzügyi és gazdasági tevékenységét, amelyeknél a pénzügyi szolgálat élén fiatal tisztek, zászlósok állnak és hiányosságok előfordulása esetén segítenek azok megszüntetésében. A pénzügyi szolgálat fiatal tisztjei azonban nemcsak a negyedévenkénti ellenőrzést, hanem rendszeres segítséget is igényelnek a nyilvántartási könyvek vezetésében, az elszámolással kapcsolatos okmányok elkészítésében és egyéb tevékenységükben. Ezt a segítséget a körzetek, hadseregcsoportok, alsóbb szintű ellátó szervek pénzügyi szolgálatai legtapasztaltabb tisztjeinek, a helyőrség előljáró pénzügyi szolgálat főnökeinek kell nyújtaniuk.

Figyelemre méltó ebben a vonatkozásban V. Sztoronyin tiszt, magasabbegység pénzügyi szolgálat főnökének a munkája. A tiszti iskola elvégzése után ehhez a katona kollektívához került L. Strabue hadnagy egység pénzügyi szolgálat főnöki beosztásba. Függetlenül a jó elméleti felkészültségtől, kezdetben nem tudta megszervezni a munkát, megteremteni a kapcsolatot a szolgálati-ág főnökökkel, funkcionális kötelmeit nem jól végezte. A dolog odáig fajult, hogy a fiatal tiszt kérte elhelyezését más beosztásba. Az egységparancsnok, a magasabbegység pénzügyi szolgálat főnök, a pártszervezet a munkával kapcsolatos rendszeres segítségével és nevelőmunkájának, valamint V. Kuznyecov hadbiztos vezérőrnagy, körzet pénzügyi szolgálat főnök személyes részvételének következtében a fiatal tiszt megkomolyodott, felelősségteljesebben végzi munkáját. És mióta soron előléptették, még nagyobb igyekezettel, a szolgálati ág főnökökkel szoros együttműködésben vesz részt az egység pénzügyi gazdasági és közgazdasági tevékenységében. Jelenleg az egység pénzgazdálkodása, egyike a magasabbegység legjobb pénzgazdálkodásának. L. Straube tiszt pedig méltó jelölt a ranglistán való előrehaladásra.

A fiatal tisztek ellenőrzésének, gyakorlati segítségének és erkölcsi nevelésének ez a formája teljes mértékben bevált és azt meg kell honosítani az ellátó szolgálati ágak gyakorlati munkájában.

De fel lehet hozni más példákat is. Néha az önálló szolgálat elején, magárahagyott, a társadalom gondoskodását nélkülöző fiatal tiszt, zászlós, hanyagul teljesíti szolgálati kötelmeit, olykor pedig ahogy mondani szokás nagylábon él. Itt kellene a parancsnokságnak a párt és komszomol szervezeteknek, az ellátó szervnek közbelépni, megakadályozni a meggondolatlan lépésekben, fokozni te-

vékenységének ellenőrzését, ami távolról sem történik meg minden esetben, általában „nincsen idő” az ilyen munkára jelszóval, aminek eredményeképpen elveszítünk fiatal szakembereket.

Az emberekkel való foglalkozás időt, türelmet, a parancsnoki felelősségrevonásnak a gondoskodással való összehangolását igényli. Nem szabad megfélemlkezni arról, állapította meg az SZKP KB 1983 júniusi plénuma, hogy az új ember formálásának folyamata ugyan olyan folyamatos és bonyolult mint maga az élet.

A katonai szabályzatok és a Szovjetunió honvédelmi miniszterének parancsai a harc és politikai kiképzés magas mutatóinak eléréséért, a takarékoságért és a szocialista tulajdon megóvásaért folytatott harcért, a dicsőretnek különböző formáit, köztük az anyagi jutalmazást irányozzák elő. A párt és a kormány a katonák anyagi helyzete megjavításáról, a hadsereg és a flottacrök harcckészültsége növeléséről, a fegyelem megszilárdításáról való gondoskodása egyik újabb megnyilvánulásának bizonyult az egységek magas fokú harcckészültségének fenntartásához, a fegyverzet és haditechnika kezelésének elsajátításához és hozzáértő karbantartásához, a szolgálati kötelmek mintaszcrú végrehajtásához, a szocialista tulajdon megóvásának biztosításához, a szolgálat szerinti rend és fegyelem megszilárdításához, a harcosok megfelelő kulturális és életkörülményeinek létrehozásához való hozzájárulásukért a tisztek, zászlósok, és továbbszolgáló katonák 1983-tól kezdődően egyszeri alkalommal kifizetendő pénzjutalom. A pénzügyiek részére pedig a csapatok pénzügyi biztosításával kapcsolatos munkaminőségének állandó javításáért, a katonai, a pénzügyi, a költségvetési és a pénztári fegyelem szigorú betartásáért, a munkastilus szakadatlan javításért kapnak jutalmat.

Arra van szükség, hogy az egyszeri pénzjutalmak a katonák részére való kifizetése felülvizsgálatok az egységparancsnokok, a politikai szervek, a párt-szervezetekkel közösen elemezzék külön-külön minden egyes katona munkájának eredményét és csak azokat jutalmazzák, akik arra valóban rászolgáltak.

Amikor beszélünk a takarékoságért és a gazdaságosságért folyó harc pozitív tapasztalatairól, nem szabad szó nélkül hagyni azokat a hiányosságokat sem, amelyek csökkentik az anyagi és pénzeszközök felhasználásának hatékonyságát. Az egységeknél lefolytatott revíziók és ellenőrzések eredményei azt bizonyítják, hogy a lenini elvek még nem mindenütt váltak a gazdálkodás normájává.

Egyes katonai alakulatoknál még előfordul az anyagi és pénzeszközök elherdálása. Egyes parancsnokok, szolgálati ág főnökök lelkesednek a költséges festő és asztalos munkáért, a normákban nem szereplő laktanyaberendezés és bútorzat, továbbá a különböző díszítésre szolgáló tárgyak beszerzéséért.

Normálisnak mondható-e az, hogy annál az alakulatnál, amelynek a parancsnok anyagi-technikai helyettese Ju. Plicsko tisztt, a legénység körletek és az étkezde ablakainak beüvegezéséhez drága polirozott tükör üveglapokat szereztek be, ami a hagyományos üvegnél mintegy 2 ezer rubellel bizonyult drágábbnak? Természetesen a bűnösöket anyagilag felelősségre vonták, de miképpen lehet megtéríteni az adott katonai kollektívának a pazarlással okozott erkölcsi veszteséget.

Egyes alakulatoknál jelentős pénzösszegeket fordítanak a norma időnél korábban tönkrement vagy elveszett konyhai edényzet, felszerelés, bútorzat pótlására. Ezek a kiadások elmaradhattak volna, ha a parancsnokok, politikai szer-

vek, tiszthelyettesek, tisztesek, azaz a közvetlen parancsnokok, valamint a 24 órás szolgálatot adó katonák biztosítanak a feszes szabályzat szerinti rendet az alegységeknél, az étkezdékben, a légénységi körletekben, a laktaniakban és szigorú intézkedéseket fogantatosítanak a rendbontókkal szemben. Gyakran a hasonló tényeket ki sem vizsgálják, nem tárják fel azok keletkezésének okát és körülményeit, ezeket a vétségeket nem mindig értékelik megfelelően.

Aggudalomra ad okot az a körülmény is, hogy egy sor egységnek nem csökkennek az állampolgároknak, vállalatoknak és szervezeteknek a gépkocsi és egyéb eseményekért, továbbá a vetések, az erdők legázolásáért kifizetendő kiadások. Ez szükségessé teszi azt, hogy állandó napirenden tartssuk a vezetőknek a gépkocsik, harcokcsik és egyéb technika utakon, különösen azonban lakott területen való vezetése szabályainak betartására irányuló nevelését, hogy megfelelő rendszabályokat fogantatosítsunk annak érdekében, hogy a népgazdaságnak gyakorlatok alatti kárt ne okozzunk.

A takarékoság nemcsak gazdasági, hanem erkölcsi kategória is. Ezért jelent egyet a rossz gazdálkodás, a pazarlás, anyagi és pénzeszközök veszteség elleni harcra Hazánk gazdasági és védelmi erejéért folyó harccal. A hadseregnek és a flortának minden katona kollektívája, minden katonája köteles ehhez a harchoz személyesen is hozzájárulni.

Attól, hogy mennyire tudjuk mozgósítani a nép szellemi energiáját – hangslúyozta az SZKP KB 1983 júniusi plénuma – mennyire tudjuk növelni annak munka és szociális aktivitását, nagymértékben függ az ötéves terv végrehajtása, előrehaladásunknak üreme, az ország védőképességének erősítése.